

безпечного розвитку України : автореф. дис. ... канд. політ. наук 23.00.02 /С. Г. Прутько; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН Укр. – К., 2007.

Popova I. V., a candidate of engineering sciences, associate professor, National university of foodtechnologies (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Features realization of ecological safety, is in the system of market relations

Realization of model of екобезпечного розвитку takes place only at the terms of high economic culture and business activity; principle of ecologization of enterprise becomes actual, however, modern market realities of Ukraine the ecological constituent of enterprises actually taken on it is not; in Ukraine the national system of ecological management was not yet for medin her европейській integrity of state, public and corporate (business) ecological management; statecontrolsystemindustry of guard of natural environment to the enterprise has, unfortunately, only tangent value; the state monopolized ecological responsibility actually, that resulted in послаблення of responsibility of certain природокористувачів, first of all, subjects of menage and proprietors of earth and capital assets; the system "nature – виробництво-ecologi calculture and safety of vital functions" needs radical modernisation.

Keywords: man, culture, production, market, ecology, ecological safety, education.

Попова І. В., кандидат технических наук, доцент, Национальный университет пищевых технологий (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Особенности реализации экологической безопасности в системе рыночных отношений

Реализация модели екобезпечного розвитку происходит лишь при условиях высокой экономической культуры и деловой активности; актуальным становится принцип экологизации предпринимательства, однако, современные рыночные реалии Украины экологическую составляющую предпринимательства фактически сводят на нет; в Украине еще не сформировалась национальная система экологического управления в ее европейській целостности государственного, общественного и корпоративного (бизнесового) экологического менеджмента; государственная система управления в отрасли охраны окружающей естественной среды к предпринимательству имеет, к сожалению, лишь касательное значение; государство фактически монополизировало экологическую ответственность, что привело к послаблению ответственности конкретных природокористувачів, в первую очередь, субъектов ведения хозяйства и владельцев земли и основных фондов; система "природа – производство – экологическая культура и безопасность жизнедеятельности" нуждается радикальной модернизации.

Ключевые слова: человек, культура, производство, рынок, экология, экологическая безопасность, воспитание.

* * *

УДК 769.01

Завальнюк О. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту, докторант, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), LanaZav@i.ua

ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ВИХОВАННІ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ОСОБИСТОСТІ

Сучасне українське суспільство як ніколи потребує не тільки високоосвічених, але й патріотично налаштованих громадян. Спорт як фізична, виховна й ігрова діяльність покликаний формувати патріотичні почуття особистості. У її патріотичному вихованні велике значення також мають різні форми фізкультурно-масової роботи, спрямованої, крім іншого, й на формування і розвиток морально-вольових якостей індивіда, генерування у нього досвіду служіння вітчизні та готовності до її захисту. Водночас патріотизм може бути сформований лише внаслідок цілеспрямованого впливу на свідомість людини, її емоційно-вольову сферу, з одного боку, та як продукт самореалізації особистості – з другого.

Ключові слова: людина, освіта, культура, спорт, фізична культура, патріотичне виховання, патріотизм.

Однією з найбільш важливих складових виховання патріотизму особистості є фізичне виховання. В педагогіці чітко визначена його мета – зміцнення здоров'я, підготовка людини до праці, оборони,

формування сили, швидкості, витривалості, спритності. Фізкультурно-спортивна діяльність припускає інтеграцію якостей особистості, яка містить в собі внутрішню свободу, гідність, любов до Батьківщини, повагу до влади, дисциплінованість, прояв патріотичних почуттів, культури міжнародного співробітництва. За сучасних умов фізкультурно-спортивна діяльність повинна передбачати не тільки розкриття особистісного фізичного потенціалу людини, але і його розвиток в інтелектуальній, творчій та соціальній сферах, оскільки суспільство потребує людей освічених, з високим рівнем інтелектуальних здібностей, з творчими задатками до діяльності.

Спорт і фізична культура є важливою складовою загальної культури будь-якого розвиненого суспільства. Вони є об'єктивними потребами суспільства й особистості, соціальними цінностями, важливими елементами культури, які сприяють зміцненню здоров'я (як фізичного, так і духовного) кожної людини і призводять до оздоровлення всієї нації. Саме інтеграційні, духовно-фізичні можливості спорту, освоєння людиною комплексу її ціннісно-діяльнісного потенціалу все частіше розглядається як потужний чинник оздоровлення людини, її самовизначення в сучасному світі, самореалізації у сфері освіти, праці, дозволяя, а отже, і в прогресі суспільства у цілому.

Основний напрям сучасної педагогіки, з позицій соціогуманітарної освіти, на думку багатьох учених, полягає у переході на принципи здоров'язберігаючого і здоров'яформуючого підходів, в основі яких лежить системно-діалектична соціокультурна парадигма, яка пояснює явища культури як механізм захисту людського життя за допомогою перетворення всіх систем організму культурними зразками соціалізації. Вивчення підходів до визначення понять "спорт" і "фізична культура особистості" дозволяє розглядати їх як соціально-детерміновану складову загальної культури людини з її громадянськими почуттями, яка є якісним, системним, динамічним станом, що характеризується певним рівнем спеціально утвореної, фізичної досконалості, мотиваційно-ціннісних орієнтацій і соціально-духовних цінностей, придбаних у результаті виховання і інтегрованих у фізкультурно-спортивній діяльності, культурі способу життя, духовності і психофізичному здоров'ї [1].

Треба підкреслити, що фізична культура представлена як у школі, так і у вищих навчальних закладах як навчальна дисципліна і як найважливіший компонент формування цілісного розвитку особистості студента. Як складова частина загальної культури, вона входить обов'язковим розділом у гуманітарний компонент освіти, значущість якої виявляється через гармонізацію духовних і фізичних сил особистості. Взагалі спорт визначають як фізичну, виховну та ігрову діяльність. При цьому конкретний набір вказаних характеристик у різних авторів різний. Але формування патріотичних почуттів особистості відбувається у контексті виховної діяльності. Російський дослідник М. Пономарьов вважає, що спорт – соціальний інститут виховання, який має характер ігрової фізичної діяльності, яка пов'язана із зіставленням рівня розвитку фізичних і духовних здібностей [2, с. 13].

Спорт, як чинник виховання патріотизму, необхідно розглядати крізь призму патріотичного виховання, яке є складною керованою системою, яка включає розмаїття взаємопов'язаних між собою елементів, внутрішніх стійких зв'язків і стосунків об'єктивного і суб'єктивного характеру, а також підсистеми змістовного, організаційного і методичного плану. Спортивно-патріотичне виховання, яке є одним з напрямів патріотичного виховання, спрямоване на розвиток морально-вольових якостей, виховання сили, спритності, витривалості, стійкості, мужності дисциплінованості в процесі занять фізичною культурою і спортом, формування досвіду служіння вітчизні і готовності до захисту Батьківщини, що і є ознакою патріотизму.

Зазначимо, що у патріотичному вихованні особистості велике значення має фізкультурно-масова робота, яка повинна починатися з навчання у школі. Це пояснюється тим, що вона є популярною серед учнівської молоді, однією з ефективних форм їх всебічного розвитку. Взагалі є різноманітні спортивні форми та методи патріотичного виховання, які виховують патріотичні почуття особистості. Мова йде, наприклад, стосовно змагання зі спортивних ігор; військово-патріотична спортивна гра „Зірниця”; туристські походи місцями слави українського народу. Ці організаційні форми теж мають відношення до спорту/ фізичної культури та компенсують нестачу урочних занять й сприяють підвищенню патріотичної вихованості старших підлітків та формуванню суспільних і особистих ціннісних орієнтацій.

Наприклад, метою туристичного походу є активний відпочинок; заохочення до здорового способу життя; розширення морально-ціннісних орієнтацій; зміцнення тілесного і духовного здоров'я; розвиток основних фізичних якостей; загартування характеру; закріплення нових знань, рухових умінь і навичок; забезпечення внутрішньої єдності цінностей здоров'я молоді з базовими моральними і духовними цінностями. Саме ця діяльність найбільше сприяє патріотичному вихованню особистості у процесі фізкультурно-масової роботи. А під час проведення змагання зі спортивних ігор стимулюється мотивація учнів, підвищується їхня активність, ініціативність, винахідливість. Для забезпечення ефективності колективних дій молоді потрібно дотримуватися відповідних соціо-нормативних вимог. Зміст спортивних змагань повинен відповідати завданням патріотичного виховання; щоб під час проведення спортивних змагань урахувалися психологічні, фізіологічні, вікові та статеві особливості учнів, дотримувалися моральні норми поведінки; щоб у процесі організації змагань учні поступово готувалися до майбутньої професійної діяльності [3, с. 11].

Необхідно звернути увагу і на ще одну популярну спортивну форму та метод патріотичного виховання особистості - спортивно-вишкільний пластовий табір. Програма спортивно-вишкільного табору включає навчання (теоретичні та практичні заняття) та змагання з футболу, волейболу, фрізбі, гандболу, американського футболу, бейсболу, бадмінтону, легкої атлетики, стрільби, настільного тенісу, гімнастики, бойового гопака, народних танців, а також теренові ігри, змагання, смуги перешкод тощо та передбачає

підготовку до змагань більшого масштабу: спартакіади [4, с. 285]. Спортивно-вишкільний табір – це спеціалізований спортивний пластовий табір, метою якого є надання учасникам основних знань із різних видів спорту, також дати змогу розвивати спортивні здібності. Але завдання табору не готувати чемпіонів у спорті, а використовуючи спорт як засіб, що має завдання виховувати лідерів у житті, формувати патріотичну свідомість, національну духовність та почуття колективізму на засадах християнської моралі, духовності та плеканні національних традицій. Всі ці різноманітні спортивні форми та методи патріотичного виховання і є чинниками, які допомагають виховувати патріотичні почуття особистості.

Але, на нашу думку, і професійний спорт має велике значення стосовно формування патріотизму у молоді вже на рівні дії на її національну свідомість. І держава повинна забезпечити всі умови для розвитку спорту. І, наприклад, однією з ефективних складових позашкільної освіти, що має потужний виховний потенціал, виступає система дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ). ДЮСШ визначені як позашкільні навчальні заклади спортивного профілю, що забезпечують розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, створюють необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку та дозвілля дітей і молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортивного резерву для збірних команд України. Необхідно звернути увагу, що “великий” спорт є основою у формуванні державного патріотизму та допомагає у вихованні патріотизму під час виступу за свою країну. На сьогодні в дитячо-юнацьких спортивних школах займається 615 911 вихованців, що становить приблизно 11% від загальної кількості учнів і студентської молоді України віком від 6 до 18 років [5, с. 294]. Проблема спортивного виховання стоїть в Україні дуже гостро у зв'язку з інтернет-залежністю людей. Інтернет, соціальні мережі – все це відводить людей у віртуальний світ, який формує свої цінності, а точніше їх відсутність. Необхідна чітка програма держави по розвитку спорту, за допомогою якого необхідно виховувати культ спорту, здорового способу життя і відчуття патріотизму.

На сьогоднішній день спорт все ж таки є дуже популярним серед молоді. Фізична культура і спорт є одними з ефективних засобів профілактики захворювань, зміцнення здоров'я і підтримки високої працездатності людини. Регулярні заняття з фізичної підготовки дозволяють не тільки оволодіти руховими навичками, необхідними для професійної діяльності, і розвинути фізичні якості, але й сприяють вихованню патріотизму громадян, допомагають загартувати характер, підготувати себе до захисту Батьківщини. На думку російського дослідника В. Видріна фізичну культуру і спорт можна беззаперечно віднести до тих видів діяльності, через які особистість проявляє свої цінності і створює їх. Цінності тут можуть виявлятися або у вигляді здоров'я, фізичного вдосконалення, або як конкретні результати (зайняте місце, рекорд) або опосередковано – підвищення продуктивності праці, загальної вихованості і культурності людини [6, с. 9].

Треба звернути увагу, на те що і професійний спорт має велике значення стосовно виховання патріотичних почуттів особистості, соціалізація якої відбувається і за межами освітнього простору. Головною метою роботи у процесі фізичного вдосконалення є розвиток якостей особистості, громадянина, спортсмена, що відповідають національно-державним інтересам держави, формуванню моральної і психічній готовності працювати на користь країни, активно і захоплено змагатися в будь-яких екстремальних умовах спортивного поєдинку в ім'я Батьківщини, вірності спортивному обов'язку, дисциплінованості і відповідальності за належність до збірної команди своєї країни, області, міста, навчального закладу. Таким чином основним завданням всієї діяльності спеціалістів у сфері фізичної культури і спорту повинно бути забезпечення рівня важливості державного патріотизму у підростаючого покоління, формування у свідомості кожного підлітка, хлопця, дівчини розуміння залежності долі країни, народу від того в якій мірі всі вони керуватимуться в своїх діях патріотичним початком [7, с. 252].

“Для престижу нації по-справжньому важливі дві речі: польоти в космос і золоті олімпійські медалі”, - сказав 35-й президент США Джон Кеннеді на початку 60-х років минулого століття [8]. Спорт виховує патріотизм у вболівальників та спортсменів, і в той час сам зростає на його ґрунті. Люди сліdkують за змаганнями та грою, вболівають за улюбленими спортсменами та спортивними командами. Значна кількість вболіває не тільки перед телевізорами, а йдуть на стадіони, їздять в інші міста і країни, щоб мати змогу бути присутніми на грі чи змаганні, особисто на собі відчутти атмосферу спортивної події.

Спортивна команда, що виступає за якийсь конкретне місто чи країну, отримує впевненість у власних силах, за рахунок підтримки уболівальників; намагаються відстояти честь та гідність батьківщини. Окрім того підтримка цієї команди зближує вболівальників, пробуджує в них почуття гордості за свою команду, за своє місто чи країну. Не так давно ми самі мали змогу спостерігати та бути присутніми на значній події для України – Чемпіонат Європи з футболу “Євро-2012”. Не тільки міста в яких проходив чемпіонат, а й вся країна поринула в атмосферу цього футбольного змагання. Євро-2012 – це наймасштабніша подія в історії незалежної України і найкраще організований спортивний захід. Цей турнір встановив надзвичайно високі стандарти організації футбольних матчів. Синьо-жовті прапори майорили і в Донецьку, і в Севастополі, і у Львові. Люди відчували себе громадянами однієї країни. Всі вболівали та переживали за свою збірну, відчували гордість за свою країну, за те що саме в Україні відбувається подія такого рівня.

Багато з наших спортсменів можуть стати справжнім прикладом для молодих людей. Кому зараз не відомо ім'я славного стрибунка з жердиною Сергія Бубки?! Він прославив рідну Батьківщину, як неодноразовий чемпіон світу та Олімпійських ігор. Світовий рекорд, встановлений Сергієм Бубкою, ще й досі не побитий, хоч як не намагаються зробити це його конкуренти. Лілія Підкопаєва, брати Кличко, Руслан Пономарьов, Яна Клочкова, Андрій Шевченко – ці спортсмени своїм

талантом та працею підняли імідж українського спорту та й загалом України на новий значно вищий рівень. Крім цього ці великі спортсмени є прикладом та кумирами для сотень тисяч дітей, які прагнули чи прагнуть бути схожими на них.

Безумовно, у приклад необхідно ставити і спортсменів з обмеженими фізичними можливостями. Адже це люди, які мають неймовірну силу волі, яку варто брати за приклад. Він них йде надзвичайна самовіддача, вони можуть навчити як потрібно жити, творити й займатися спортом. Загалом, українські пара олімпійці незважаючи на обмежені фізичні можливості, продовжують здобувати переможні місця у змаганнях різного рівня. Ми повинні пишатися ними, бо такий професіоналізм, мужність і патріотизм, у черговий раз підтверджують авторитет нашої держави.

На підставі перерахованих прикладів спортивних досягнень, можна сказати, що спорт відіграє значну роль у формуванні патріотичних почуттів. Патріотизм може бути сформований лише в результаті узгодженого впливу на свідомість, емоційно-вольову сферу в поєднанні з організацією відповідної діяльності. Молоді надані можливості для реалізації своїх потреб та інтересів. Тому дуже важливо зацікавити молодь новими видами і формами патріотичної виховної діяльності.

Спортивна діяльність, виховуючи патріотизм, формує морально-вольові якості (чесність, справедливість, відповідальність, працьовитість, дисциплінованість, доброзичливість, рішучість, цілеспрямованість, сміливість, сила волі), розвиває у юнаків призовного віку почуття любові до Батьківщини і високої відповідальності за свою спортивну підготовку. Спортсмени-школярі прагнуть прославити свій колектив новими спортивними досягненнями, що є одним з найважливіших форм прояву патріотизму. Крім того, в процесі занять спортом проявляються і формуються національні відносини між спортсменами та тренерами різних районів, міст, держав. Спорт і спортивні змагання об'єднують і зближують різні народи, духовно-моральну культуру різних етносів і національностей, виховують любов і відданість до своєї Батьківщини, виступають як засоби морального та патріотичного виховання.

Взагалі, стосовно ролі спорту у суспільстві іспанський філософ Хосе Ортега-і-Гасет первинну роль в житті людини і суспільства відводив грі, вважаючи, що всі види діяльності, пов'язані з досягненням будь-яких практичних, утилітарних цілей, – це життя другого порядку. Ігрова ж діяльність має для людини сутнісний сенс і значення, бо в її безцільності життєва початкова активність виявляється органічно і невимушено, має творчий характер. Кращий приклад такої безцільної напруги сил і творчості Ортега-і-Гасет бачив в спорті, який він відносив до категорії вищих форм діяльності. У роботі “Про спортивно-святковий сенс життя” він висунув тезу про те, що саме спорт є основою культури і цивілізації, що культура – донька не природи, а спорту” [9].

Головною цінністю спорту є свобода самореалізації особистості в такій проекції культури, як змагання вмінь і можливостей людської тілесності та розуму. Серед ціннісних орієнтацій особистості у спорті

особливе місце посідають соціальне благо, моральне добро, естетичні характеристики. Значна роль належить спрямованості особистості на самовиховання, самовдосконалення, самоподолання, а отже, на її самореалізацію і самоствердження. Ціннісними орієнтаціями особистості в сучасному спорті є також суспільне визнання, покращення власних фізичних можливостей і навичок, підвищення рівня інтелекту та збільшення світоглядного горизонту; отримання матеріального та морального задоволення, прагнення до досконалості, поліпшення особистих, групових і абсолютних рекордів, забезпечення себе і родини високими соціальними стандартами [10, с. 15]. На сучасному етапі становлення української державності патріотизм як ціннісна орієнтація у спорті набуває особливого значення у зв'язку з потребою захисту економічних, політичних і соціокультурних інтересів країни в різних світових процесах.

Література.

1. вчинников С. А. Физическая культура личности как ведущий фактор в системе формирования здорового образа жизни студента : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13. 00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" [Электронный ресурс] / Сергей Анатольевич Овчинников. – Н. Новгород., 2006. – Режим доступа : <http://www.disscat.com/content/fizicheskaya-kultura-lichnosti-kak-vedushchii-faktor-v-sisteme-formirovaniya-zdorovogo-obraz>
2. Визитей Н. Н. Физическая культура и спорт как социальное явление / Н. Н. Визитей. – Кишинев : Изд-во "Штиинца", 1986. – 161 с.
3. Тимчик М. В. Патріотичне виховання старших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 "Теорія і методика виховання" / Микола Валерійович Тимчик. – Київ : Б.в., 2012. – 19 с.
4. Шелудешева М. В. Спортивно-вишкільний пластовий табір "Калиновий оберіг", як форма фізичного виховання молоді / Шелудешева М. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 10. – С. 284-287.
5. Ротгерс Т. Т. Постановка проблеми організації виховного процесу в дитячо-юнацьких спортивних школах / Т. Т. Ротгерс, В. М. Мазін // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 24 (77). – С. 294-301.
6. Выдрин В. М. Физическая культура как ценность / В. М. Выдрин. – Ленинград : Знание, 1976. – 12 с.
7. Кутлубаева А. Т. Спортивно-патриотическое воспитание в сфере физической культуры / А. Т. Кутлубаева // Казанская наука. – 2010. – № 9. – Вып. 2. – С. 251-253.
7. Корчагина М. Великое противостояние [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.alleyasporta.ru/article/view/223>
8. Бацунов С. М. Спорт в системі цінностей: теоретичний аналіз [Електронний ресурс] / С. М. Бацунов // Нова парадигма: Філософія. Політологія. Соціологія : Журнал наукових праць. – Київ : НПУ, 2007. – Вип. 62. – Режим доступа : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Sprt/2006_1/batsunov.pdf
9. Бацунов С. М. Спорт як соціокультурний феномен : автореф. дис. ... канд. філос. наук : спец. 09.00.03 "Соціальна філософія та філософія історії" / Сергій Миколайович Бацунов. – Запоріжжя : Б.в., 2012. – 20 с.

Zavalniuk O. V., a candidate of pedagogical sciences, associate professor of department of theory and methodology of P.E of Institute of P.E and sport, doctor, National pedagogical university, is the name of M. P. Dragomanov (Ukraine, Kyiv), LanaZav@i.ua

Value of physical culture and sport in education patriotic feelings of personality

Modern Ukrainian society as never needs not only highly educated but also the patriotically adjusted citizens. Sport as physical, educator and playing activity is called to form the patriotic feelings of personality. In her patriotic education a large value also different forms have athletic-mass work, directed, except other, and on forming and development of morally-volitional qualities of individual, generating for him of experience of service to fatherland and readiness to her defence. At the same

time patriotism can be formed only as a result of purposeful influence on consciousness of man, her emotionally-volitional sphere, from one side, and as a product of self-realization of personality from the second.

Keywords: man, education, culture, sport, physical culture, patriotic education, patriotism.

Zavalniuk E. V., candidate of pedagogical sciences, docent of department of theory and methodology of physical education of Institute of P.E and sport, doctorant, National pedagogical university named after M. P. Dragomanov (Ukraine, Kyiv), LanaZav@i.ua

Значение физической культуры и спорта в воспитании патриотических чувств личности

Современное украинское общество как никогда нуждается не только высокообразованных, но и патриотически настроенных граждан. Спорт как физическая, воспитательная и игровая деятельность призван формировать патриотические чувства личности. В ее патриотическом воспитании большое значение также имеют разные формы физкультурно-массовой работы, направленной, кроме другого, и на формирование и развитие морально-волевых качеств индивида, генерирования у него опыта служения отчизне и готовности к ее защите. В то же время патриотизм может быть сформирован лишь в результате целеустремленного влияния на сознание человека, ее эмоционально-волевою сферу, с одной стороны, и как продукт самореализации личности с другой.

Ключевые слова: человек, образование, культура, спорт, физическая культура, патриотическое воспитание, патриотизм.

* * *

УДК 141.7:613

Путров С. Ю.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної реабілітації, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), ludapeti2012@rambler.ru

ФІЛОСОФСЬКЕ БАЧЕННЯ ГОМЕОСТАЗУ, ГОМЕОРЕЗУ І ГОМЕОКЛАЗУ ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Вказано, що одним з головних зрізів аналізу здоров'я людини є класифікація цього феномену за видами, оскільки здоров'я є насамперед морфологічною цілісністю. Разом з тим воно виступає як стан процесуальний, функціональний, що може перебувати у трьох типових режимах: двох позитивних – гомеостазі, гомеорезі і негативному – гомеоклазі. Гомеостаз, який на фізіологічному рівні складає основу здоров'я, є здатністю організму забезпечити постійність свого внутрішнього середовища. Відповідно до принципу гомеостазу, здоров'я зберігається, якщо підтримується постійність внутрішнього середовища організму. Гомеоклаз генетично визріває у структурі соціальної системи не залежно від того у якій формі вона діє – у гомеостазі чи гомеорезі.

Ключові слова: філософське бачення, гомеостаз, гомеорез, гомеоклаз, здоров'я людини.

Здоров'я є досить складним предметом для наукового аналізу. Переплетені суб'єктивні і об'єктивні сторони життєдіяльності людини. Об'єктивні характеристики здоров'я завжди виражені у суб'єктивній, навіть віртуальній формі. Відчуття благополуччя є умовою творчого початку в людині. Здоров'я слід розглядати як творчість, яка включає відчуття віртуальності і справжньої реальності, пов'язаної з розкриттям внутрішніх резервів людини.

У роботах М.М. Амосова, І.І. Брехмана, А.А. Іванюшка, А.М. Ізуткіна, Ю.П. Лісичина, В.Д. Жірнова, В.П. Петленко, А.В. Сахно, І.А. Серової, М.Ф. Сікач, Г.І. Царгородцева, Ю.М. Хрустальова, Б.Г. Юдіна та ін. спостерігається природничонаукових і гуманітарних підходів до проблеми здоров'я, досліджуються цінності і життєві орієнтації, духовні і етичні детермінанти благополуччя людини.

У наукових дослідженнях, зазвичай, переважають роботи соціологічного та соціально-педагогічного